

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра психології і туризму

Курсова робота

**на тему: «Пригодницький туризм та специфіка його організації в
Україні»**

здобувача групи Т 02-21
факультету туризму, бізнесу і
психології
освітньої програми
Туристичне обслуговування
спеціальності 242 Туризм
Костюк Катерини Вадимівни

Науковий керівник:
д. і. н., проф. Васильчук В.М.

Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____
Національна шкала _____

Члени комісії:

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

КИЇВ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ.....	6
1.1. Пригодницький туризм: сутність та види.....	6
1.2. Специфіка пригодницького туризму.....	7
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	11
2.1. Історико-географічний аспект пригодницького туризму.....	11
2.2. Сучасний стан розвитку пригодницького туризму в світі.....	12
2.3. Розвиток пригодницького туризму в Україні.....	17
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ.....	21
3.1. Вплив COVID-19 та російсько-української війни на туристичну галузь в Україні і в світі.....	21
3.2. Перспективи розвитку пригодницького туризму в Україні.....	27
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36

ВСТУП

Пригодницький туризм - це вид туризму, який спрямований на відвідування віддалених та недоступних місць з метою випробування себе на межі своїх можливостей, підкорення природних перешкод та отримання екстремальних вражень. Пригодницький туризм вимагає від туристів високого рівня фізичної підготовки, певного рівня навичок та знань про безпеку. Також важливо мати відповідне спорядження, яке включає в себе спеціальний одяг, обладнання та засоби зв'язку.

Пригодницький туризм може бути як самостійним видом відпочинку, так і частиною організованої групової подорожі з досвідченим гідом. Груповий пригодницький туризм забезпечує безпеку та сприяє взаємодії та співпраці між учасниками.

Окрім екстремальних вражень, пригодницький туризм також дозволяє туристам дізнатися більше про місцеву культуру, традиції та природні краси різних куточків світу. Він може стати відмінною можливістю для тих, хто шукає відпочинок від міської суєти та рутинних буднів. Незважаючи на його переваги, пригодницький туризм також пов'язаний зі значними ризиками та небезпеками, такими як травми, втрата орієнтування, втрата зв'язку зі світом, погіршення погоди, відсутність медичної допомоги та інше. Тому перед виїздом на пригодницький тур необхідно детально ознайомитися з умовами маршруту, забезпечити належний рівень підготовки та мати необхідне спорядження. Пригодницький туризм є популярним серед тих, хто шукає нових викликів та відкриває для себе нові місця та культури. Він може стати незабутньою подорожжю, яка змінить погляд на світ та позитивно вплине на фізичне та психологічне здоров'я людини. Однак важливо розуміти, що безпека та відповідальність - це невід'ємні аспекти пригодницького туризму, які допоможуть уникнути можливих ризиків та насолодитися мандрюванням в повній мірі.

Актуальність теми зумовлюється вирішенням цілого комплексу питань, пов'язаних з організацією пригодницького туризму та безпеки туристів. Тема є актуальною з багатьох причин. По-перше, пригодницький туризм є однією з найшвидше зростаючих галузей туризму в Україні, тому ця тема є дуже актуальною з економічної точки зору.

По-друге, пригодницький туризм включає в себе різноманітні види туризму, які можуть вимагати певних навичок та знань, тому організація цього виду туризму потребує детального вивчення.

По-третє, Україна має багатий природний потенціал для пригодницького туризму, що забезпечує можливості для розвитку цієї галузі туризму в країні.

По-четверте, організація пригодницького туризму пов'язана з багатьма аспектами, такими як безпека туристів, збереження довкілля, етичні питання тощо, тому вивчення цієї теми може сприяти розвитку відповідального та сталого туризму в Україні.

Специфіка організації пригодницького туризму розкривається такими дослідниками: "The Adventure Tourism Handbook" авторів Д. Берті та Д. Дорджі - це книга, яка надає огляд та аналіз пригодницького туризму, включаючи його основні елементи, принципи та практики; "Adventure Tourism: The New Frontier" авторів К. Медзілл та Р. Грін - це книга, яка розкриває пригодницький туризм як швидко зростаючу галузь туризму, та розглядає його відносини з природними ресурсами та культурою; "Adventure Tourism Management" авторів Р. Бакер та Д. Батлер - це підручник, який розглядає менеджмент пригодницького туризму, включаючи планування, організацію та здійснення турів; "Adventure Tourism: Meaning, Experience and Learning" авторів М. Бернтсен та Р. Сандерсон - це книга, яка розглядає пригодницький туризм з точки зору значення, досвіду та навчання, включаючи підхід до здійснення та викладання пригодницьких турів;

"Adventure Tourism: The Ethics of Ecotourism" авторів С. Фіппс та Д. Пірсон - це книга, яка розглядає етичні проблеми, пов'язані з пригодницьким туризмом та екотуризмом, та надає рекомендації щодо зменшення негативних наслідків для природи та місцевих громад.

Метою роботи є дослідження елементів ризику і виклику.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- вивчення теоретичних засад пригодницького туризму;
- розглянути сутність поняття та види пригодницького туризму;
- дослідити специфічні риси пригодницького туризму;
- охарактеризувати та оцінити сучасний стан пригодницького туризму;
- виявити основні проблеми та перспективи розвитку пригодницького туризму.

Об'єктом дослідження є організація пригодницького туризму в Україні.

Предметом дослідження є особливості та специфіка організації пригодницького туризму в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань роботи передбачалося застосування теоретичних методів, зокрема абстрагування, формалізації індукції та дедукції для огляду стану вивчення досліджуваної проблематики. Для виявлення організаційних питань було застосовано функціональний аналіз; структурний метод дозволив визначити граматичні структури, що реалізують семантику спрямованості; для характеристики основної проблеми та перспектив було використано метод безпосередніх складників; контекстуальний методи було застосовано для встановлення специфічних рис функціонування в тексті художнього стилю; для відбору ілюстративного матеріалу було застосовано метод суцільної вибірки.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальна кількість сторінок 30.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ

1.1 Пригодницький туризм: сутність та його види.

Найчастіше пригодницький туризм вважають дотичним до екотуризму, активного туризму або пригодницькими подорожами. Так, дослідник Ф. Шандор [13] вважає, що це *«подорожі, пов'язані з активними способами пересування і відпочинку на природі (альпінізм, скелелазіння, піший, водний, лижний, кінний туризм, каньйонінг, каякінг, дайвінг)»*. Також цей же автор пише, що пригодницький туризм пов'язаний з фізичними навантаженнями та організацією нестандартних турів до екзотичних та екологічно чистих природних резервацій; включає незвичайні подорожі, нетрадиційні транспортні засоби, і відносить до нього пішохідні експедиції, сафарі-тури (мисливство, риболовля, фотополювання), навколосвітнє плавання (яхтинг). Це вказує на те, що поряд із науковим, природним та освітнім, пригодницький туризм розглядається як різновид екологічного.

На думку П. Пуцентейло, [3] пригодницький туризм є видом специфічного відпочинку, який наділяє туристів враженнями як від привабливого місця, так і нестандартного виду діяльності (як приклад наводиться *«царське полювання», «пошуки піратських скарбів»* тощо). Цей автор виділяє три види пригодницького туризму: похідні експедиції, сафарі-тури (полювання, риболовля, лов метеликів тощо) і морські подорожі (яхтинг).

Інші погляди мають П. Андрєєвої та Ф. Коваль [5] *«пригодницький туризм - це подорожі з метою отримання фізичного*

навантаження, адреналіну, унікальних, недоступних для більшості людей вражень. При цьому за технологічно-організаційними особливостями можна виділити такі його види: спортивний (водний, пішохідний, гірський, лижний, велосипедний); екстремальний (водний, повітряний, гірський, пішохідний, екзотичний); спелеотуризм; мисливство, сафарі; спортивна риболовля тощо».

За даними асоціації Adventure Travel Trade, [6] «пригодницький туризм - це туристична діяльність, яка включає фізичну активність, культурний обмін або діяльність у природі». За словами Мюллера та Клівера, «пригодницький туризм характеризується його здатністю забезпечувати туриста порівняно високим рівнем сенсорної стимуляції, що зазвичай досягається включенням до туристичного досвіду фізично складних експериментальних компонентів». В 1995 році Канадська комісія з туризму визначила пригодницький туризм як «дозвілля на свіжому повітрі, яке проводиться в незвичному, екзотичному, віддаленому або пустельному напрямку, передбачає певну форму нетрадиційних засобів пересування і, як правило, асоціюється з низьким або високим рівнем активності».

На думку Сунг [2] та ін. «пригодницький туризм - це сукупність явищ та взаємозв'язків, що виникають внаслідок взаємодії авантюрних туристичних дій із природним середовищем, подалі від звичайного місця проживання учасника, та містять елементи ризику, під впливом на результат яких участь, налаштування та організатор туристичного досвіду». За даними UNWTO, «пригодницький туризм може бути внутрішнім чи міжнародним, і як і всі подорожі, він повинен включати ночівлю, але не тривати довше одного року».

1.2 Специфіка пригодницького туризму.

Пригодницький туризм відрізняється від інших видів туризму своєю специфікою та особливостями. Більшість пригодницьких активностей потребують фізичної підготовки та активної участі туристів, що може бути привабливим для людей, які люблять активний відпочинок та спорт. Однією з головних привабливостей пригодницького туризму є почуття екстремальності та ризику, які пов'язані з виконанням різних пригодницьких активностей, таких як скелелазіння, сплав на рафті, бейсджампінг, зимовий спорт тощо.

Деякі види пригодницького туризму вимагають спеціальної підготовки та знань, таких як навички скелелазіння або навігації в горах, що додає певного інтелектуального аспекту до пригодницького туризму.

Пригодницький туризм надає можливість створювати нові враження та спогади, що може бути особливо привабливим для тих, хто шукає нові враження та хоче відчувати себе живим та насолоджуватися життям.

Пригодницький туризм пов'язаний з підвищеними ризиками травм та інших неприємностей, тому вимоги до безпеки під час виконання пригодницьких активностей є особливо важливими.

Туристи, які займаються пригодницьким туризмом, повинні бути готові до можливих небезпек та бути забезпечені необхідним спорядженням та знаннями, щоб запобігти травмам та іншим неприємностям. Організатори пригодницьких турів також повинні забезпечувати безпеку своїх клієнтів. Вони повинні бути добре підготовлені та мати досвід у здійсненні пригодницьких турів, мати необхідне спорядження та інструменти для забезпечення безпеки, а також підготувати своїх клієнтів до можливих ризиків та небезпек.

Безпека пригодницьких турів також пов'язана з оцінкою ризику. Організатори турів повинні оцінювати ризики та враховувати потенційні небезпеки для туристів, вибираючи відповідні маршрути та активності. Також важливо мати план дій в разі небезпечної ситуації, щоб швидко та ефективно реагувати на непередбачувані обставини.

Усі ці заходи забезпечення безпеки допомагають зробити пригодницький туризм більш доступним та безпечним для широкої аудиторії, а також допомагають збільшити популярність цього виду туризму серед туристів.

Серед дослідників, які досліджували специфіку пригодницького туризму, можна виділити наступних:

Dr. Simon Hudson [27] - професор маркетингу в університеті "University of South Carolina". Він зосереджується на дослідженні споживачів у туризмі, включаючи пригодницький туризм;

Dr. Stefan Gössling [28]- професор туризму та економіки в університеті "Lund University". Його дослідження стосуються впливу туризму на довкілля та природні ресурси, включаючи пригодницький туризм;

Dr. Scott McCabe [29] - професор туризму в університеті "University of Nottingham". Він зосереджується на дослідженні культурного та екологічного туризму, а також пригодницького туризму.

Українські дослідники також активно досліджують пригодницький туризм. Деякі з них:

О. Журавель - кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та туризму Національного університету "Львівська політехніка". Її дослідження стосуються туризму в гірських регіонах та розвитку пригодницького туризму в Україні.

В. Іванченко - кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та туризму Хмельницького національного університету. Вона зосереджується на дослідженні екологічного туризму та пригодницького туризму в Україні.

О. Балабанов - кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та туризму Львівського національного університету імені Івана Франка. Він зосереджується на дослідженні географії туризму та розвитку пригодницького туризму в Україні.

А. Бабенко - кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та туризму Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Він займається дослідженням пригодницького туризму в Україні, зокрема, екстремального спорту та туризму в гірських регіонах.

Таким чином, можна сказати, що визначення дослідників значно різняться і єдиної позиції щодо трактування сутності пригодницького туризму на сьогодні не існує. Безпека є однією з найважливіших проблем пригодницького туризму, оскільки активний відпочинок пов'язаний з ризиком і може бути небезпечним, якщо не дотримуватися певних правил та рекомендацій. Також є чимало іноземних та українських дослідників, які займаються вивченням специфіки пригодницького туризму в різних сферах.

РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.

2.1. Історико-географічний аспект пригодницького туризму

Пригодницький туризм має довгу історію, яка пов'язана з пошуком пригод та відкриттям нових територій. У минулому, люди здебільшого подорожували з метою відкриття нових територій, а також здобуття знань та досвіду.

У ХІХ столітті, з появою залізниць та інших форм транспорту, подорожі стали більш доступними для масової аудиторії. Це сприяло зростанню популярності туризму та створенню нових видів туризму, зокрема пригодницького туризму. Першими пригодницькими туристами були полювальники та рибалки, які подорожували до віддалених та незвіданих місць з метою полювання та риболовлі.

У ХХ столітті, з появою нових технологій та способів комунікації, пригодницький туризм став більш організованим та доступним для широкої аудиторії. З'явилися нові види пригодницького туризму, такі як гірський туризм, велоподорожі, каякінг та інші.

Географічно, пригодницький туризм розвивається там, де є великі природні ресурси та пейзажі, які можна використовувати для проведення різних видів активного відпочинку. Такі місця знаходяться на всіх континентах, включаючи гори, річки, озера та пустелі.

В сучасному світі пригодницький туризм є однією з найбільш швидко зростаючих галузей туризму. Люди все більше прагнуть відвідувати нові території та здійснювати незвичайні та екстремальні пригоди.

Протягом 20-го століття пригодницький туризм в Україні розвивався повільно, оскільки країна переживала складні політичні та економічні періоди. Однак, у 1990-ті роки з появою незалежності України, пригодницький туризм почав активно розвиватися.

Основними місцями для пригодницького туризму в Україні є Карпати, Крим, Карпатський біосферний заповідник, Чорнобильська зона, Кам'янець-Подільський та Чернігівський заповідники, а також Закарпаття та Полісся.

Багато українських та іноземних дослідників вивчають історію та географію цих регіонів з точки зору пригодницького туризму.

Один з найбільш відомих дослідників і популяризаторів пригодницького туризму в Україні - Володимир Коваль, який є автором кількох книг про гірський туризм, каякінг, скелелазіння та інші види пригодницького туризму. Його дослідження стосуються не тільки українських Карпат, але і пригодницького туризму в інших країнах світу.

Іноземні дослідники також цікавляться пригодницьким туризмом в Україні. Наприклад, американський автор Майкл Рейнір відвідав Україну, щоб дослідити гірський туризм в Карпатах, а канадський дослідник Райан Джордан вивчав можливості пригодницького туризму в Чорнобильській зоні. Інші іноземні дослідники займалися вивченням річкового каякінгу на Дністрі та інших річках України, досліджували можливості скелелазіння в карпатських горах та інші види пригодницького туризму.

Україна має великий потенціал для розвитку пригодницького туризму, оскільки країна має багаті природні ресурси, такі як гори, річки, озера та ліси. Крім того, Україна має багату культурну спадщину, що дозволяє організовувати туристичні маршрути, пов'язані з історією та культурою країни.

2.2. Сучасний стан розвитку пригодницького туризму в світі

У світі пригодницький туризм розвивається дуже швидко, особливо в країнах з розвинутою туристичною інфраструктурою, таких як США, Канада, Нова Зеландія, Австралія та Європейські країни. В цих країнах є багато парків природи, гірських масивів та великих водойм, що створює ідеальні умови для розвитку пригодницького туризму.

Одним з найбільших проблем пригодницького туризму є його вплив на природу та навколишнє середовище. Тому, в більшості країн, де розвивається пригодницький туризм, діє система обмежень та правил щодо відвідування національних парків та інших природних місць. Також зазвичай здійснюється контроль за кількістю туристів та їх діяльністю, щоб зменшити негативний вплив на довкілля. Наприклад, в деяких національних парках встановлено обмеження на кількість відвідувачів та на типи діяльності, які можуть здійснюватися в парку. Також туристи зобов'язані виконувати певні правила поведінки, такі як збереження природи, не забруднювання довкілля, заборона розпалювання вогню, та інші.

Пригодницький туризм в Америці є дуже популярним видом туризму, який пропонує різноманітні пригоди та екстремальні види спорту в природних умовах. Америка має багаті природні ресурси, які приваблюють туристів з усього світу, такі як національні парки, гірські ланцюги, річки, океани та пустелі.

Одним з найбільш популярних пригодницьких туристичних напрямків в Америці є рафтинг, який включає сплавляння на плотах по гірських річках. Іншими популярними видами пригодницького туризму є скелелазіння, зорбінг, каякінг, бейсджампінг, скалолазіння, вільний політ з парашутом, сноубординг, катання на велосипедах, тури на джипах та кемпінг.

Окрім пригод та екстремальних видів спорту, пригодницький туризм в Америці також пропонує унікальні можливості для спостереження за дикою природою та відвідування національних парків, які є домом для багатьох видів рідкісних тварин та рослин.

Однак, для того, щоб забезпечити безпеку туристів та зберегти природні ресурси, в Америці існують деякі правила та обмеження для проведення пригодницьких турів. Також, більшість провайдерів

пригодницького туризму мають спеціальні сертифікати та дозволи для здійснення діяльності в національних парках та інших природних місцях.

Одним з найпопулярніших пригодницьких туристичних напрямків в Європі є гірський туризм, який включає в себе підйом на вершини гір та перетинання гірських масивів. Іншими популярними видами пригодницького туризму є каякінг, скелелазіння, зорбінг, сплав на плотах по річках, вільний політ з парашутом, скалолазіння, сноубординг, велосипедний туризм та багато іншого.

Окрім пригод та екстремальних видів спорту, пригодницький туризм в Європі також пропонує можливості для спостереження за дикою природою, відвідування заповідників та національних парків, які є домом для багатьох видів рідкісних тварин та рослин.

Однак, для забезпечення безпеки туристів та збереження природних ресурсів в Європі також існують правила та обмеження для проведення пригодницьких турів. Більшість провайдерів пригодницького туризму мають спеціальні сертифікати та дозволи для здійснення діяльності в природних місцях. Також, для деяких видів спорту, таких як скелелазіння або зорбінг, можуть бути встановлені вікові обмеження та обмеження здоров'я. Наприклад, для скелелазіння в багатьох країнах Європи вимагається вік не менше 14 років, а також хороша фізична підготовка та наявність спеціального обладнання.

Для зорбінгу також можуть бути встановлені вікові обмеження та обмеження здоров'я. Зокрема, для здійснення зорбінгу вимагається вік не менше 12 років та здоровий стан, оскільки цей вид спорту вимагає фізичної активності та здатності витримувати високі навантаження на організм.

Також, для проведення пригодницьких турів в деяких природних зонах Європи, таких як національні парки або заповідники, можуть існувати обмеження на кількість відвідувачів та види діяльності, які можна проводити в цих зонах. Наприклад, для збереження екологічної рівноваги

та охорони природи, у деяких заповідниках можуть бути заборонені певні види діяльності, такі як відвідування деяких територій, збирання рослин, риболовля тощо.

Отже, пригодницький туризм в Європі має свої особливості та вимоги, що пов'язані з безпекою туристів та збереженням природних ресурсів. Проте, він є популярним видом туризму, який пропонує незабутні враження та пригоди в природних умовах.

Азія пропонує безліч можливостей для пригодницького туризму, особливо в гірських регіонах. Однією з найбільш популярних місць для пригодницького туризму в Азії є Гімалаї, де можна зайнятися альпінізмом, трекінгом, скелелазінням та багатьма іншими видами активностей. Крім того, в Азії є багато національних парків та заповідників, де можна зустріти різноманітну фауну та флору, а також відвідати красиві водоспади та глибокі каньйони.

Деякі інші популярні місця для пригодницького туризму в Азії включають Тибет, де можна зустріти унікальну культуру та ландшафти, а також Індонезію, де можна сплавлятися на плотах по річках та підкорювати вулкани.

Незалежно від того, куди ви вирушаєте в Азії, перед поїздкою обов'язково дізнайтеся про місцеві правила безпеки та рекомендації щодо здоров'я, а також про те, які види страховки можуть бути вам необхідні.

Австралія - країна з великою кількістю природних чудес, що зробить її ідеальним місцем для пригодницького туризму. Завдяки розмаїттю природних ландшафтів, таких як гори, пустелі, джунглі, пляжі та острови, Австралія пропонує багато можливостей для пригодницького туризму.

Однією з найпопулярніших активностей є підкорювання гір. Гірські хребти в Австралії простягаються на тисячі кілометрів і забезпечують багато можливостей для альпінізму та скелелазіння. Найвідомішими гірськими ланцюгами є Альпи, Грейт-Дівайд-Рендж та Какаду Нешнл Парк.

Австралія також пропонує можливості для пригодницьких видів спорту, таких як сплав на каяках, рафтинг, серфінг, парапланеризм та бангиджампінг. Для тих, хто бажає більш екстремальних вражень, можна вирушити в пустелі та скельні ущели, щоб відчувти адреналін від занять скалолазінням та скелебігом.

Іншими популярними видами пригодницького туризму в Австралії є дайвінг та підводне плавання, де ви можете досліджувати коралові рифи та багату морську фауну, а також тури на дикі тварини, такі як крокодили, кенгуру, вомбати та коала.

Африка - це величезний континент з неймовірною різноманітністю природи та культур. Проте, пригодницький туризм в Африці може бути складним та вимагає певних підготовки та попереднього дослідження.

Ось деякі можливості пригодницького туризму в Африці:

1. Сафарі - це можливість побачити в дикій природі дикі тварини, такі як леви, слони, зебри та інші. Кенія, Танзанія, Південна Африка та Ботсвана відомі своїми національними парками, де можна зустріти різні види диких тварин.
2. Велосипедні прогулянки - це можливість побачити краєвиди та місцеві громади з близької відстані. Є багато велосипедних маршрутів у країнах, таких як Південна Африка, Марокко та Танзанія.
3. Піші прогулянки та альпінізм - це можливість побачити гірські пейзажі та побачити види, яких не можна побачити в інших місцях. Кіліманджаро в Танзанії - це найвища гора в Африці та знаменита точка притягнення для альпіністів.
4. Рафтинг - багато річок в Африці надають можливість для рафтингу. Наприклад, Замбезі в Замбії є однією з найпопулярніших місць для рафтингу.

5. Дайвінг та сноркелінг - на узбережжі Африки є багато чудових місць для дайвінгу та сноркелінгу, де можна побачити різноманітні види риб та інших морських істот. Місця для дайвінгу включають Маврикію, Єгипет, Танзанію, Кенію, Мадагаскар та багато інших країн. На Маврикії, наприклад, можна зануритися в кришталево чисті води та побачити багато різноманітних видів коралів, риб та інших морських істот. У Єгипті можна зануритися до давніх руїн та побачити археологічні залишки на дні моря.

Також можна зануритися на місцях, де знаходяться величні кораблі-руїни, такі як Танзанія, де поблизу Занзібара можна зануритися до кораблів, які затонули вже більше 100 років тому.

У деяких місцях на узбережжі Африки можна також занурюватися з акулами, які зазвичай не агресивні та не небезпечні для людини. Наприклад, в Південній Африці можна зануритися з акулами-вугроми та акулами-китами.

Узагалі, Африка має багату та різноманітну морську біорізноманітність, яка робить її привабливим місцем для дайвінгу та сноркелінгу. Однак, перед зануренням завжди важливо дотримуватися правил безпеки та отримати відповідну підготовку від професійних інструкторів.

У світі також існує декілька організацій, які займаються питаннями розвитку пригодницького туризму та його впливу на довкілля. Одна з таких організацій - Міжнародний союз охорони природи (IUCN), який співпрацює з урядами та організаціями з метою збереження біорізноманіття та розвитку екотуризму.

2.3 Розвиток пригодницького туризму в Україні

В Україні пригодницький туризм розвивається досить швидко, особливо в Карпатах та на Прикарпатті, де є багато гірських масивів та

водойм. Також досить популярними є тури на квадроциклах та джипах в степових та лісових місцевостях.

Україна має значний потенціал для розвитку пригодницького туризму, оскільки країна має багату природну спадщину, яка може бути використана для активного відпочинку та пригод. Так в таблиці 2.1 наведені дані щодо в'їзного туризму в Україну з різних країн.

Таблиця 2.1

Топ-10 країн в'їзного туризму в Україну в 2019-2021рр
(складено за даними WTO World tourism barometer January 2022) [31]

Країна	2019	2020	2021	2020/2021 %
Молдова	4278329	933243	1054068	+13%
росія	1432 665	390337	518982	+33%
Польща	1115784	272180	310724	+14%
Білорусь	1756641	463548	272869	-41%
Румунія	751913	229437	264216	+15%
Туреччина	306428	149183	246652	+170%
Угорщина	828220	217570	227354	+4%
Німеччина	270538	74046	154133	+208%
Ізраїль	295695	57698	133105	+240%
США	35679	42833	103233	+230%

Наприклад, українські Карпати пропонують різноманітні маршрути для гірськолижного та скелелазного туризму, каякінгу та рафтингу на гірських річках, а також спостереження за дикими тваринами. Також українські Карпати пропонують різноманітні тури для любителів піших прогулянок та велосипедного туризму. Гуцульщина - це регіон в Карпатах, який пропонує можливості для піших походів, їзди на конях, велосипедних турів та інших активностей на відкритому повітрі.

Національний природний парк "Синевир" - це великий заповідник, який розташований у Закарпатській області, що пропонує можливості для велосипедного туризму, піших походів, рибальства та інших активностей на відкритому повітрі.

Кам'янець-Подільський - це старовинне місто, що розташоване на півдні Хмельницької області, яке пропонує можливості для альпінізму та скелелазіння.

Острови на Приазовському узбережжі - це група невеликих островів, які розташовані на південному заході України, які надають можливості для вітрильного спорту та кайтінгу.

Одеська область - на узбережжі Чорного моря є багато місць для вітрильного спорту, кайтінгу та інших водних видів спорту. Також у цій області є можливість для пішохідних походів та екскурсій у гори.

Білогірський національний природний парк - це заповідник, який розташований на південному заході України, що пропонує можливості для піших походів, велосипедних турив, скелелазіння та інших активностей на відкритому повітрі.

Дунайський біосферний заповідник - це заповідник, який розташований на південному заході України, що пропонує можливості для каное-спорту, пішохідних походів, рибальства та інших активностей на відкритому повітрі.

Олешківські піски - це піщана дюна, що розташована на заході України, що пропонує можливості для кайтінгу, віндсерфінгу та інших водних видів спорту.

В Україні існують різні організації, які займаються розвитком екотуризму та пригодницького туризму. Наприклад, Українська асоціація пригодницького туризму та екології (УАПТЕ) допомагає в організації туристичних маршрутів, надає інформацію про природу та історію різних місцевостей, та працює над збереженням природних об'єктів та зменшенням негативного впливу туризму на довкілля.

Отже, стан пригодницького туризму в світі і в Україні на сьогодні можна описати як динамічний і розвиваючий. За останні кілька років спостерігається зростання попиту на пригодницький туризм як в світі, так і в Україні. Багато країн активно розвивають пригодницький туризм і пропонують відвідувачам різноманітні види активного відпочинку, включаючи велопогулянку, сплав на байдарках, скелелазіння, скайдайвінг і багато іншого. В Україні пригодницький туризм особливо розвивається в Карпатах приваблюючи своїми гірськими маршрутами, лісами, річками та іншими природними красотами.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ

3.1. Вплив COVID-19 та російсько-української війни на туристичну галузь в Україні

COVID-19 сильно вплинув на туристичну галузь у світі. За час пандемії багато країн ввели обмеження на міжнародні подорожі, що призвело до значного зменшення кількості туристів. За даними Всесвітньої організації туризму, кількість міжнародних туристичних приїздів в світі у 2020 році скоротилася на 74% порівняно з 2019 роком. [25]

Також, багато туристичних підприємств були змушені припинити свою діяльність або зменшити її обсяг, що призвело до значного збільшення безробіття та зменшення доходів у галузі. Більшість країн ввели різноманітні заходи для підтримки туристичних підприємств, але наслідки пандемії на галузь будуть відчутні ще довгий час.

Окрім економічних наслідків, COVID-19 також має вплив на саму організацію туристичного відпочинку. Багато країн ввели обмеження на кількість людей, які можуть знаходитися в громадських місцях, що призвело до зменшення кількості подій та екскурсій для туристів. Також, зросла популярність віртуального туризму, коли люди відвідують віртуальні музеї та інші культурні заклади з допомогою Інтернету.

COVID-19 сильно вплинув і на Україну, включаючи її економіку та туристичну галузь. У березні 2020 року було оголошено карантин, який значно обмежив рух населення та підприємницької діяльності. Це призвело до зменшення попиту на туристичні послуги, відміни подорожей та закриття більшості туристичних підприємств.

У перші місяці карантину, кількість туристів в Україні зменшилась на 90%, [25] порівняно з тим же періодом минулого року. Це призвело до значного зменшення доходів туристичної галузі та збільшення безробіття в цій галузі.

Незважаючи на це, уряд України вживав різноманітних заходів для підтримки туристичної галузі під час пандемії, таких як фінансова допомога для туристичних підприємств та стимулювання внутрішнього туризму.

У наступні місяці карантину, було дозволено відновити діяльність багатьох готелів, ресторанів та інших туристичних підприємств, за умови дотримання необхідних санітарних та гігієнічних норм. З часом, кількість внутрішніх туристів в Україні зростає, що дало можливість певній частині туристичних підприємств відновити свою діяльність.

Пандемія COVID-19 значно вплинула і на пригодницький туризм в усьому світі. Багато країн ввели обмеження на міжнародний туризм та встановили карантинні обмеження для подорожуючих. Це призвело до значного зменшення попиту на пригодницький туризм.

Один з основних ефектів пандемії COVID-19 на пригодницький туризм полягає в зменшенні кількості туристів, які шукають екстримальні види відпочинку, такі як гірські походи, каякінг, скелелазіння та багато інших. Це пов'язано з тим, що багато місць, де можна займатися пригодницьким туризмом, були закриті внаслідок пандемії. Крім того, багато людей стали більш обережними після поширення вірусу, що знизило їх бажання брати участь у ризикованих видів відпочинку.

Натомість, деякі види пригодницького туризму, які можна виконувати з дотриманням соціальної дистанції та збереженням безпеки, стали більш популярними. Наприклад, велосипедні тури, піший туризм та кемпінг стали більш популярними, оскільки вони дозволяють людям насолоджуватися природою, уникаючи надмірного контакту з іншими людьми.

У загальному, пандемія COVID-19 значно вплинула на пригодницький туризм, але деякі види туризму, що можуть бути виконані з дотриманням соціальної дистанції та збереженням безпеки, можуть бути популярними серед туристів у майбутньому. Так в таблиці 3.2

представлений розвиток міжнародних туристичних прибуттів до пандемії та під час пандемії COVID-19.

Таблиця 3.1

Тенденції розвитку міжнародного туризму в 2000-2021рр. в до пандемічний та під час пандемії COVID-19

(складено за даними ВТО) [30]

Рік	Міжнародні туристичні прибуття, млн. осіб	Темпи приросту (падіння) по відношенню до попереднього року, %	Динаміка росту в абсолютному значенні по відношенню до попереднього року, млн. осіб
2000	673	6,5 %	46
2001	678	1 %	5
2002	698	2,9 %	20
2003	689	-1,4 %	-9
2004	760	10,6 %	71
2005	809	6 %	49
2006	861	4,6 %	52
2007	911	6,5 %	50
2008	929	2 %	18
2009	894	-4,2 %	-35
2010	957	8,2 %	63
2011	1003	5 %	46
2012	1050	4 %	47
2013	1100	5 %	50
2014	1146	4 %	45
2015	1206	6 %	57
2016	1243	4 %	40
2017	1332	7 %	89
2018	1407	5 %	75
2019	1464	4 %	54
2020	400	-73 %	-1064
2021	415	4 %	15

24 лютого 2022 російська агресія проти України суттєво поглибила кризу в туристичній галузі України. У зв'язку зі збільшенням насильства та загрозою безпеки для туристів, багато туристичних компаній вирішили призупинити свою діяльність в Україні та припинити продаж туристичних пакетів до країни.

Зараз туристична галузь України перебуває в складному стані, оскільки значна частина готелів, ресторанів та інших туристичних об'єктів змушена була припинити свою роботу через війну та економічні складнощі.

Незважаючи на те, що війна все ще триває та ситуація залишається невизначеною, туристичній галузі України може знадобитися підтримка та допомога, щоб відновити свою діяльність після закінчення конфлікту.

Агресія росії проти України 24 лютого 2022 року мала серйозний вплив на туристичну галузь не тільки в Україні, але і в усьому світі. Авіакомпанії припинили регулярні польоти до України. Це призвело до значного зменшення кількості іноземних туристів, які зазвичай приїжджали до України.

Крім того, внаслідок кризи в Україні та зростання геополітичної напруги у світі, багато туристів перестали відчувати бажання подорожувати в цей регіон, що також вплинуло на туристичну галузь України.

Агресія росії проти України значно вплинула і на пригодницький туризм в регіоні. Конфлікт і військові дії призвели до закриття багатьох туристичних маршрутів та обмеження руху на території України, що суттєво зменшило попит на пригодницький туризм в регіоні.

Багато пригодницьких туристів вважають Україну привабливою для екстремальних видів відпочинку, таких як гірські походи, скелелазіння, каякінг та інші. Однак, з введенням обмежень на території України, багато з цих маршрутів стали недоступними або небезпечними для туристів.

Крім того, конфлікт створив безпекові загрози для туристів, які планують подорожувати в регіоні. Існує ризик попадання в зони бойових

дій або стикнення зі збройними конфліктами, що створює небезпеку для життя та здоров'я туристів.

У цілому, агресія Росії проти України 24 лютого 2022 року мала негативний вплив на туризм не тільки в Україні, але й у всьому світі, що може відчуватися ще довгий час після закінчення конфлікту.

За воєнний 2022 рік сума туристичного збору склала 178млн 948 тис. грн, що менше на 24% в порівнянні з 2021 роком – тоді загальна сума тур збору була 235 млн 461 тис. грн. [25]

Падіння зафіксовано в 14 регіонах України. В основному це ті області, які перебували або перебувають в зоні бойових дій та тимчасово окуповані. Так, на Херсонщині сума тур збору скоротилася на 95%, на Миколаївщині – на 90%, на Донеччині – на 83%, на Луганщині – на 80%. [25]

Також значний спад відбувся в Одеській (80%), Запорізькій (78%), Харківській (61%), Сумській (58%), м. Київ (54%), Чернігівській (53%), Київській (43%) та Житомирській (24%) областях. [25]

Спад на 15% зафіксований у Дніпропетровській та Рівненській областях. [25]

Через внутрішню міграцію українців з окупованих та прифронтових територій у більш безпечних регіонах зафіксовано зростання туристичного збору.

Так, лідером по сумі туристичного збору у 2022 році стала Львівщина – 41 млн 430 тис. грн., продемонструвавши приріст у 79% в порівнянні з 2021 роком. Столиця, поповнила свій бюджет на 31 млн 474 тис. грн. Однак в порівнянні з 2021 роком ця сума менша більш ніж удвічі. [25]

Також серед лідерів по сплаті туристичного збору: Закарпаття – 19 млн 471 тис. грн Івано-Франківщина – 17 млн 956 тис. грн та Черкащина – 12млн 555 тис. грн. [25]

Державне агентство розвитку туризму підрахувало, скільки державний бюджет України недоотримав податків від туристичної галузі через війну.

За минулий 2022 рік представники туристичної галузі України сплатили 1 млрд 551 млн 182 тис. грн податків, що менше на 31% ніж у 2021 році, коли до бюджету надійшло 2 млрд 231 млн 860 тис. грн. Так, загальна кількість платників податків, які займаються туристичною діяльністю, за рік скоротилася на 17%. При цьому зафіксовано, що кількість юридичних осіб зменшилася на 14%, а фізичних - на 18%. Найбільша частка надходжень до держбюджету за минулий рік сплачена готелями – 898 млн грн. Однак ця сума все ж 30% менша ніж у 2021 році. Тоді до бюджету надійшов 1 млрд 288 млн грн. Зафіксований приріст сплаченого податку на 46% від діяльності пансіонатів та гуртожитків, що використовувалися як тимчасовий прихисток для людей, які вимушені були покинути свої домівки через війну. А от частка сплаченого податку від діяльності турбаз, кемпінгів, дитячих таборів відпочинку зменшилася на 57% - сплачено 141 млн грн податку проти 328 млн грн за 2021 року. [25]

На 35% зменшилися податки від діяльності туристичних операторів, які сплатили у держбюджет у 2022 році 167 мільйона 858 тис. грн, тоді як у 2021 році ця цифра склала 259 млн 5 тис грн. [25]

Також зафіксовано спад на 27% від діяльності туристичних агентств, які сплатили до держбюджету минулого 2022 року 204 млн 795 тис. грн податків, тоді, як у 2021 році ними від них у казну держави надійшло 279 млн 265 тис. грн. Зростання розміру сплаченого податку у 2022 році продемонстрували Львівська (273 млн проти 215 млн у 2021 році), Київська (164 млн – проти майже 125 млн), Івано-Франківська (159 млн – проти майже 131 млн), області. Значний спад податкових надходжень зафіксований у Києві та Одеській області. На Одещині - на 58%, а у м. Київ - на 46%. [25]

Голова Державного агентства розвитку туризму Мар'яна Олесків наголосила, що попри війну туристична галузь України працює, однак, як ніколи потребує підтримки від українців

3.2. Перспективи розвитку пригодницького туризму в Україні

Пригодницький туризм є одним з найбільш популярних видів туризму, який залучає туристів з усього світу. Його перспективи розвитку залежать від кількох факторів, таких як технологічний прогрес, зміна попиту на ризикові види відпочинку, розвиток нових пригодницьких місць та заходів, а також політична стабільність у регіонах, де проводяться подібні заходи.

Одним з головних трендів розвитку пригодницького туризму є зростання популярності екотуризму та сталий розвиток. Туристи все більше цінують природні красоти та бережливе ставлення до них, що стимулює розвиток екотуризму та сприяє сталому розвитку пригодницького туризму.

Крім того, зростає популярність екстремальних видів спорту, таких як скелелазіння, гірськолижний спорт, бейсджампінг та інші, що стимулює розвиток пригодницького туризму та створює нові можливості для туристів.

Також можна очікувати зростання популярності пригодницького туризму в диких місцях, таких як джунглі, гори, пустелі та інші, що забезпечує унікальний досвід для туристів та сприяє розвитку місцевого господарства.

Проте, важливо також враховувати ризики та виклики, що можуть виникнути в пригодницькому туризмі, такі як небезпека для життя та здоров'я, залежність від погодних умов, негативний вплив на природу та культуру.

Отже, перспективи розвитку пригодницького туризму у світі залежать від багатьох факторів, включаючи забезпечення безпеки туристів, сталого розвитку, збереження природних територій та культурної

спадщини, розвитку технологій та інфраструктури, а також сприяння місцевому господарству та економіці. Також важливо розвивати відповідальний туризм, який дбає про оточуюче середовище та культуру, зберігає природні ресурси та допомагає місцевому населенню. Розвиток пригодницького туризму може стати одним із шляхів до сталого розвитку, який забезпечує економічні, соціальні та екологічні переваги для місцевих спільнот та туристів.

Україна має значний потенціал для розвитку пригодницького туризму. Країна має різноманітну природу - гори, річки, ліси, пустелі, моря та інше, що надає можливостей для різних видів пригодницького туризму, таких як водні види спорту, альпінізм, туризм на велосипеді, велопохід, гірський туризм та спелеологія.

Однією з ключових переваг України є можливість надання унікальних пригодницьких туристичних пропозицій в менш насичених туристами регіонах, що може привабити туристів, які шукають більш неординарний та ексклюзивний відпочинок. Крім того, розвиток пригодницького туризму може сприяти створенню нових робочих місць та сприяти розвитку місцевої економіки.

Проте, для розвитку пригодницького туризму в Україні необхідно вирішити деякі проблеми, такі як погана інфраструктура, недостатня безпека туристів, відсутність належної реклами та промоції туристичного продукту тощо. Необхідно також забезпечити відповідність туристичних послуг екологічним та соціальним стандартам.

Загалом, розвиток пригодницького туризму в Україні може стати одним із інструментів для привернення туристів та сприяти розвитку туристичної галузі країни, а також сприяти розвитку місцевої економіки та створенню нових робочих місць.

При аналізі перспектив розвитку української індустрії пригодницького туризму в найближчі десять років, перше, що необхідно

підкреслити, це те, що пригодницький туризм – це та галузь економіки і суспільства в цілому, яка певною мірою інтегрується майже всі галузі. Тому, й займає одне і провідних місць. Цей фактор має стати основним чинником формування нового державного підходу до пригодницького туризму, як до галузі туризму, що може позитивно вплинути на економічну та соціальну ситуацію всієї країни, стимулювати ряд важливих сфер економіки та посилити позиції України на світовому ринку. Розвиток туризму в Україні в цілому, справляють значний вплив на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, споживчі товари. Стратегічною метою розвитку туристичної сфери в Україні є створення на світовому ринку конкурентоспроможного туристичного продукту, здатного задовольнити туристичні потреби населення, забезпечити комплексний розвиток території та її соціально-економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги та навколишнього середовища. Подальший розвиток демократії, політична стабільність, визначення пріоритетів економічного розвитку, майбутнє членство України в НАТО та Європейському Союзі – все це забезпечить створення високорентабельної індустрії пригодницького туризму, яка задовольнятиме потреби внутрішнього та міжнародного туризму, враховуючи високий потенціал природних, рекреаційних, історико-культурних чинників України. Важливими факторами, які надалі впливатимуть на розвиток туристичного ринку, є демографічні зміни, матеріальний та соціальний статус населення, рівень освіти, тривалість відпустки, зайнятість та багато інших факторів. Одним із найважливіших факторів, що впливають на розвиток пригодницького туризму та й туризму загалом, є добробут населення. Існує чіткий зв'язок між туристичними тенденціями, загальним економічним розвитком країн та особистими доходами громадян. Туристичний ринок дуже чутливий до економічних змін. У майбутньому якість життя українського населення буде вищою.

Відпочинок, подорожі, екстрим стануть основними елементами для заповнення вільного часу.

Отже, розвиток пригодницького туризму потребує комплексного підходу, включаючи забезпечення безпеки туристів, збереження природних ресурсів та розвиток туристичної інфраструктури. При цьому, якщо вирішити проблеми, які існують в цьому напрямку, пригодницький туризм може стати одним з важливих компонентів розвитку туристичної галузі в Україні. Також пандемія та війна в Україні суттєво вплинули на туристичну галузь. Пандемія COVID-19 та війна в Україні - це дві різні проблеми, які вимагають різних заходів безпеки. Потрібно уникати тісного контакту з іншими людьми, особливо якщо вони мають симптоми COVID-19. Якщо говорити про війну, то заходи безпеки можуть бути різними в залежності від конкретної ситуації, тому слід завжди бути уважним та обережним і дотримуватись рекомендацій органів влади та безпекових служб.

ВИСНОВКИ

У даній роботі було розкрито сутність та специфіку організації пригодницького туризму в Україні і в світі. Пригодницький туризм є однією з найбільш популярних форм туризму в Україні та світі. Він привертає до себе тих, хто любить пригоди та активний відпочинок на природі. Проте, специфіка та організація пригодницького туризму в Україні та світі мають свої особливості.

Україна має багату туристичну інфраструктуру для проведення пригодницького туризму, зокрема в Карпатах та на Прикарпатті. В Україні популярні такі види пригодницького туризму, як гірський туризм, скелелазіння, рафтинг, каякінг, спелеологія та інші. Проте, у багатьох випадках належна увага не приділяється безпеці туристів, що може призвести до небезпечних ситуацій.

У світі пригодницький туризм є розвинутішим, а рівень безпеки зазвичай вищий. Країни з розвинутою інфраструктурою та затребуваними місцями для пригодницького туризму, такі як США, Канада, Нова Зеландія та Європейські країни, витрачають значні кошти на забезпечення безпеки туристів. У світі популярні такі види пригодницького туризму, як альпінізм, скелелазіння, бейсджампінг, спелеотуризм та багато інших.

Отже, пригодницький туризм є популярним як в Україні, так і в світі. У кожній країні він має свої особливості та ризики, але у світі наявна розвинута інфраструктура та великий досвід забезпечення безпеки туристів. Важливо відзначити, що успішна організація пригодницького туризму потребує планування та підготовки, зокрема забезпечення безпеки туристів, дотримання екологічних та етичних стандартів та взаємодії з місцевими громадами.

В Україні та світі існують різні стандарти та рекомендації щодо організації пригодницького туризму, які передбачають дотримання певних правил та норм. Наприклад, в Україні такими стандартами є "Стандарти

забезпечення безпеки туризму в гірських районах України" та "Етичний кодекс туриста", а в світі - "Стандарти безпеки туризму пригодницького типу" та "Принципи сталого розвитку туризму".

В цілому, організація пригодницького туризму є складним процесом, який вимагає уваги до безпеки туристів, дотримання етичних та екологічних стандартів та взаємодії з місцевими громадами. При правильній організації та використанні сучасних технологій можна забезпечити якісний та безпечний пригодницький туризм для всіх його учасників.

Подальші дослідження у сфері пригодницького туризму доцільно спрямовувати на аналіз окремих сегментів цього ринку, впливу нестабільних військово-політичних та соціально-економічних чинників на його розвиток у різних країнах, розроблення нових маршрутів, форм анімації, місць розміщення, харчування тощо.

Таким чином, здійснивши ряд маркетингових досліджень, можна остаточно стверджувати, що пригодницький туризм - це відносно новий тренд на світовому ринку туристичних послуг. Завдяки незаперечній корисності для навколишнього середовища, місцевого населення та локальної економіки муніципальні уряди дедалі сильніше визнають пригодницький туризм як інструмент для сталого і відповідального економічного зростання. Загалом ринок пригодницького туризму продовжує викликати підвищену зацікавленість зі сторони бізнесу, влади і туристів, і потребує ґрунтовних систематичних маркетингових досліджень.

Отже, пригодницький туризм є важливим напрямком для розвитку туристичної промисловості в Україні та в світі. Проте, для забезпечення його стійкого розвитку необхідно пам'ятати про збереження природних ресурсів та довкілля, а також встановлювати правила та обмеження для зменшення негативного впливу на довкілля.

РЕЗЮМЕ

КОСТЮК КАТЕРИНА ВАДИМІВНА

ПРИГОДНИЦЬКИЙ ТУРИЗМ ТА СПЕЦИФІКА ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Курсова робота присвячена дослідженню організації пригодницького туризму в Україні. Мета дослідження – розглянути елементи ризику і виклику. Завдання дослідження: вивчення теоретичних засад пригодницького туризму; розглянути сутність поняття та види пригодницького туризму; дослідити специфічні риси пригодницького туризму; охарактеризувати та оцінити сучасний стан пригодницького туризму; виявити основні проблеми та перспективи розвитку пригодницького туризму. Предметом дослідження – є особливості та специфіка організації пригодницького туризму в Україні. Об'єктом дослідження – є організація пригодницького туризму в Україні. У ході виконання курсової роботи були використані теоретичні методи, функціональний аналіз, структурний метод, метод безпосередніх складників, контекстуальний метод, метод суцільної вибірки.

В курсовій роботі досліджувалась специфіка організації пригодницького туризму в Україні. У роботі було встановлено, що пригодницький туризм - це вид туризму, який передбачає подорожі до віддалених та важкодоступних місць, за умови здійснення певних ризикованих дій, таких як скелелазіння, сплави на рафтах, піші прогулянки в горах та інші. Україна має великий потенціал для розвитку пригодницького туризму, оскільки у нашій країні є велика кількість гірських масивів, які можна використовувати для здійснення таких подорожей.

Однією з найбільших перешкод у розвитку пригодницького туризму в Україні є недостатній розвиток інфраструктури та відповідних послуг. У зв'язку з цим, необхідно розробляти та підтримувати необхідну

інфраструктуру та послуги, такі як готелі, кемпінги, прокат спорядження та інші.

Окрім цього, пригодницький туризм пов'язаний з певними ризиками, які можуть мати серйозні наслідки для туристів. Тому, дуже важливо забезпечити безпеку туристів під час здійснення таких подорожей. Це можна зробити шляхом забезпечення високої якості спорядження, відповідної підготовки та навчання туристів, а також контролю за здійсненням заходів безпеки під час подорожей.

При організації пригодницького туризму важливо дотримуватись екологічних принципів, оскільки це може мати великий вплив на довкілля та природні ресурси. Тому, необхідно забезпечувати природоохоронний режим під час здійснення подорожей та проводити екологічну освіту серед туристів.

Ключові слова: пригодницький туризм, специфіка організації пригодницького туризму в Україні, розвиток туризму, інфраструктура, подорож, перешкоди, спорядження, безпека, організація пригодницького туризму, довкілля, природні ресурси, туристи.

RESUME

KOSTIUK KATERYNA VADYMYVNA

ADVENTURE TOURISM AND THE SPECIFICITY OF ITS ORGANIZATION IN UKRAINE

The course work is devoted to the study of the organization of adventure tourism in Ukraine. The purpose of the study is to consider the elements of risk and challenge. Research objectives: study of the theoretical foundations of adventure tourism; consider the essence of the concept and types of adventure tourism; to investigate the specific features of adventure tourism; characterize and evaluate the current state of adventure tourism; identify the main problems and prospects for the development of adventure tourism. The subject of the study is

the peculiarities and specifics of the organization of adventure tourism in Ukraine. The object of the study is the organization of adventure tourism in Ukraine. Theoretical methods, functional analysis, structural method, method of direct components, contextual method, continuous sampling method were used during course work.

The course work explored the specifics of the organization of adventure tourism in Ukraine. In the work, it was established that adventure tourism is a type of tourism that involves traveling to remote and hard-to-reach places, provided that certain risky activities are carried out, such as rock climbing, rafting, hiking in the mountains, and others. Ukraine has great potential for the development of adventure tourism, as our country has a large number of mountain ranges that can be used for such trips.

One of the biggest obstacles in the development of adventure tourism in Ukraine is insufficient development of infrastructure and relevant services. In this regard, it is necessary to develop and maintain the necessary infrastructure and services, such as hotels, campsites, equipment rental and others.

In addition, adventure tourism is associated with certain risks that can have serious consequences for tourists. Therefore, it is very important to ensure the safety of tourists during such trips. This can be done by ensuring high-quality equipment, appropriate training and education of tourists, and monitoring the implementation of safety measures during travel.

When organizing adventure tourism, it is important to adhere to ecological principles, as this can have a large impact on the environment and natural resources. Therefore, it is necessary to provide an environmental protection regime during travel and conduct environmental education among tourists.

Keywords: adventure tourism, specifics of the organization of adventure tourism in Ukraine, development of tourism, infrastructure, travel, obstacles, equipment, safety, organization of adventure tourism, environment, natural resources, tourists.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. COVID-19 та соціальний діалог в туристичній галузі: практика ЄС та українські реалії / Внучко С., Тимошенко Т. К.: Київ, 2020. 28 с.
2. Education portal Tourism notes.
URL: <https://tourismnotes.com/adventure-tourism>.
3. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 344с.
4. Петренко С. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. "Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії в Україні: теорія, практика та інновації розвитку" (м. Умань, 30-31.10.2019 р.). Умань: Візаві, 2019. 350 с.
5. Коваль П.Ф., Андрєєва Г.П. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2018. №6(105). С.32-38.
6. Adventure Travel Trade Association.
URL: <https://www.adventuretravel.biz/>.
7. Прийнято стандарти пригодницького туризму / Українська асоціація активного та екологічного туризму. URL: <https://www.uaeta.net/>.
8. Global report on adventure tourism. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/%209789284416622>.
9. Топ-20 лучших направлений для туризма.
URL: <https://ru.tsn.ua/svit/top-20-luchshih-napravleniy-dlya-turizma.html>.
10. Портер Е.М. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов; пер. с англ. И. Минервина. М.: Альпина Паблицер, 2011. 454 с.
11. Андрєєва Г.П. Аналіз основних видів діяльності територіальних туристично-рекреаційних комплексів щодо виробництва і реалізації

- туристичного продукту // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2015. №10. Ч.1. С.23-27.
12. Covid-19 and tourism - an update. URL: <https://tourlib.net/covid19/covid19-tourism.pdf>
 13. Шандор Ф.Ф., Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму: підручник. К.: Знання, 2013. 334 с.
 14. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. №324/95. URL: https://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm.
 15. Андреева Г.П., Коваль П.Ф. Теоретичні засади спеціалізованого туризму // Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. №7. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/andreeva.htm.
 16. Даниленко-Кульчицька В.А. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип.58-1. С.120-124.
 17. Логунцова И.В. Индустрия туризма в условиях пандемии коронавируса: вызовы и перспективы // Государственное управление. 2020. Вып.80. С.49-65.
 18. Рихліцький В. Внутрішній туризм в Україні мав би рости: як змінилась галузь і куди зник «бюджетний» мандрівник. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/09/23/665405/>.
 19. У сфері туризму більше половини робочих місць можуть зникнути. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/10/31/666801/>.
 20. To Recovery & Beyond: The Future of Travel & Tourism in the Wake of COVID-19. URL: <https://wtcc.org/Research/To-Recovery-Beyond>.
 21. UNWTO призывает к поддержке экономики через сектор путешествий и туризма. URL: https://ratanews.ru/news/news_6042020_6.stm.
 22. Бут Т.В. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства»

- (м. Запоріжжя, 25 листопада 2022 р.). Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 770 с. С.79-82.
23. Як війна в Україні вплинула на європейський туризм?
URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/yak-viyna-v-ukrayini-vplinula-na-ievropeyskiy-turizm>.
24. Жарикова А. Скільки податків від туризму недоотримав бюджет через війну.
URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/09/1/691038/>.
25. Державне агентство розвитку туризму.
URL: <https://www.tourism.gov.ua/>.
26. Eurostat. Products Statistical working papers.
URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-working-papers>.
27. Dr. Simon Hudson. Sport and Adventure Tourism. Routledge; 1st edition (October 29, 2002). 346 p.
28. Dr. Stefan Gössling. URL: https://www.academia.edu/22056748/Climate_change_and_tourism_Responding_to_global_challenges
29. McCabe, S (2019)., ""Tourism for all?" Considering social tourism: a perspective paper" *Tourism Review*, Vol. 75 (1), pp. 61-64
30. World Tourism Organization. URL: <https://www.unwto.org/>.
31. UNWTO WORLD TOURISM BAROMETER JANUARY 2022 URL: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2022-01/220118-Barometersmall.pdf?_PBIQdr4u_qM0w56.10NpfGPzylGu6Md